

ฮีตสิบสอง-คองสิบสี่

ฮีตสิบสอง

มาจากคำ 2 คำ คือ ฮีต กับ สิบสอง ฮีต มาจากคำว่า จาริต หมายถึงสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดีงาม ชาวอีสาน เรียกว่าจาฮีต หรือฮีต

สิบสอง หมายถึง เดือนทั้ง 12 เดือนในหนึ่งปี ฮีตสิบสอง จึงหมายถึง ประเพณีที่ประชาชนชาวอีสานได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาในโอกาสต่างๆ ทั้งสิบสองเดือนในแต่ละปี ประเพณีทั้งสิบสองเดือนที่ชาวอีสานถือปฏิบัติกันมานั้น ล้วนเป็นประเพณีที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ออกมาร่วมกิจกรรมพบปะสังสรรค์กันเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงและเพื่อความสามัคคี มีความรักใคร่กันของคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นการสืบทอดสิ่งที่ตั้งงามมาจวบจนปัจจุบัน

ประเพณีทั้งสิบสองเดือนที่ชาวอีสานถือปฏิบัติประกอบด้วย

- เดือนอ้าย-บุญข้าวกรรม
- เดือนยี่-บุญคูณลาน
- เดือนสาม-บุญข้าวจี่
- เดือนสี่-บุญแหวน
- เดือนห้า-บุญสงกรานต์
- เดือนหก-บุญบั้งไฟ
- เดือนเจ็ด-บุญข้าชะ
- เดือนแปด-บุญเข้าพรรษา
- เดือนเก้า-บุญข้าวประดับดิน
- เดือนสิบ-บุญข้าวสาก
- เดือนสิบเอ็ด-บุญออกพรรษา
- เดือนสิบสอง-บุญกฐิน

คองสิบสี่

คองสิบสี่ หมายถึง แนวทางที่ประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งหมดสิบสี่ข้อ จะเป็นจารีตประเพณีทำนองคองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง เพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยยึดข้อปฏิบัติด้านศาสนาเป็นหลัก คองสิบสี่มีหลายแบบหลายประเภท พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

คองสิบสี่แบบที่ 1 - กล่าวถึงผู้เกี่ยวข้องกับครอบครัวในสังคมตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง

คองสิบสี่แบบที่ 2 - กล่าวถึงหลักการที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติในการปกครองบ้านเมือง และข้อที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์และจารีตประเพณีที่พึงปฏิบัติให้บ้านเมืองสงบสุข

คองสิบสี่แบบที่ 3 - กล่าวถึงธรรมที่พระราชาก็ยึดถือปฏิบัติและเน้นหนักให้ประชาชนปฏิบัติตามจารีตประเพณี และข้อที่คนในครอบครัวพึงปฏิบัติต่อกัน

คองสิบสี่แบบที่ 4 - กล่าวถึงไปแนวทางฮีตบ้านคองเมืองคือการดำเนินการปกครองบ้านเมืองเพื่อให้บ้านเมืองอยู่เป็นสุขและปฏิบัติตามประเพณี

